

Kazalo

Predgovor	9
Uvod	11

PRVO POGLAVJE

Mi, LJUDJE, SMO NAGRADA	
Bitka za našo človeškost	19

DRUGO POGLAVJE

KDO SMO?	
Starodavno sporočilo, zapisano v naši DNK	51

TRETJE POGLAVJE

TRANSHUMANIZEM	
Brisanje vezi med človekom in božanskim	81

ČETRTO POGLAVJE

ŠKRIVNOST	
Mi smo prihodnost, na katero smo čakali	113

PETO POGLAVJE

BOŽANSKOST V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU	
Poklicani smo, da živimo svobodno	147

ŠESTO POGLAVJE

ČLOVEK ALI HIBRID?	
Čigavi viziji napredka pravzaprav sledimo?	173

SEDMO POGLAVJE

DEPROGRAMIRANJE

Osvobodimo se okovov tehnologije	209
----------------------------------	-----

OSMO POGLAVJE

PRISTNI ČLOVEK

Ključna spoznanja	245
-------------------	-----

Zahvale	261
---------	-----

Opombe	265
--------	-----

Predgovor

Ljudje smo starodavna in skrivnostna oblika življenja. Smo edinstveno zlitje misli, čustev in domišljije, vtakano v tapiserijo tkiv, kosti in krvi. To zlitje nam omogoča, da vsak dan sprejemamo odločitve – in čutimo njihove posledice.

Naša skrivnostna narava nas vodi k temu, da iščemo druge pripadnike naše vrste, s katerimi bi delili svoje veselje, ljubezen in sanje – pa tudi omilili bolečino, strah in trpljenje, ki izhajajo iz našega čutnega doživljanja zemeljskega bivanja.

Knjiga je napisana z namenom, da nam ponudi prizmo, skozi katero lahko pogledamo na čas, v katerem živimo, in nas obenem spomni, da je prebujanje naše božanske narave smisel našega potovanja.

Uvod

V človeški zgodovini so trenutki, ko sprejemamo odločitve, ki lahko za vedno spremenijo svet in naša življenja, in sicer tako, da bomo nekoč to morda obžalovali. Danes živimo v takem času.

Imamo tehnologijo, s katero lahko spremenimo sami sebe – prepišemo lahko svojo DNK in živčne mreže, ki nas opredeljujejo –, in to tako, da ko to storimo, ni več poti nazaj in bo to za vedno spremenilo naš pogled na to, kaj pomeni biti človek. Živimo pa tudi v času, ko nas prepričujejo, da so te spremembe ključne, če želimo postati kar najboljši in uspešni v svetu. Gre za preplet prelomnih tehnologij in zgodb o naši nemoči, in prav zaradi te kombinacije je čas, v katerem živimo, tako zelo drugačen od preteklosti.

Tehnologije, ki jih je človek razvil, odkar se je pred 200.000 leti pojavil na Zemlji, so bile vedno omejene na naš odnos do sveta *okoli* nas in na to, kako lahko vplivamo nanj. Pred več sto leti smo svojo civilizacijo poganjali z lesom in premogom, šele nedavno pa je glavno gorivo postala nafta, s katero se ogrevamo, prehranjujemo in oskrbujemo z energijo. Sprejeli smo odločitev, da znanje, ki ga imamo o cepljenju atomov – tehnologijo, ki je sama po sebi nenevarna –, uporabimo za najbolj uničujoče orožje v človeški zgodovini. Še več, odločili smo se, da grožnjo, ki jo uteleša to orožje, uporabimo za oblikovanje politične in gospodarske podobe sveta.

Odločili smo se, da bomo medsebojne verske, politične in ideološke razlike reševali z naprednim obveščevalnim zbiranjem podatkov, nadzorom, ki je popolnoma zabrisal meje zasebnosti, in visokotehnološkim vojskovanjem, vse z namenom, da bi dosegli zelene izide tako v svetu kot doma.

Ne glede na uničevalno moč teh odločitev je bil njihov vpliv vendarle

omejen na začasne in večinoma popravljive posledice v svetu okoli nas. Vsaj do zdaj. Prav zato je razpotje, pred katerim smo se znašli, tako zelo nepredvidljivo – in nevarno.

Medtem ko prebirate to knjigo, se že oblikujejo politike in uvajajo tehnologije, ki bodo privedle do trajnih sprememb sveta znotraj nas. Tehnologije, ki jih danes sprejemamo kot posamezniki in družine, pa tudi pravni okvir, ki določa njihovo uporabo, že vplivajo na to, kako delujejo naši možgani. Vplivajo tudi na to, kako učinkovito se naš imunski sistem odziva na nove virusne in bakterijske okužbe ter druge nalezljive bolezni. Prav tako spreminjajo naše čustvene vezi, tako med prijatelji kot med starši in njihovimi otroki. Že zdaj spreminjajo našo zmožnost zaznavanja subtilne energije, s katero se na nezavedni ravni sporazumevamo drug z drugim in drugimi oblikami življenja.

Največjo skrb pa vzbuja to, da že vplivajo na naše počutje ter na našo zmožnost izražanja čustev in ohranjanja vrednot, ki jih cenimo kot posamezniki, družine in skupnosti ter sestavljajo bistvo vsake družbe.

Ironija vsesplošne uporabe nove tehnologije za spreminjanje našega telesa je v tem, da zmožnosti naše naravne biologije že zdaj dosegajo – v nekaterih primerih pa celo presegajo – zmožnosti umetne tehnologije, za katero nas prepričujejo, da jo potrebujemo za izboljšanje našega človeškega stanja.

Z vsemi nadaljnjimi koraki, ki jih bomo naredili v zvezi z umetno inteligenco in spajanjem naših naravnih teles s tehnologijo – z vgrajevanjem računalniških čipov v možgane in vbrizgavanjem genske terapije v kri –, bomo začrtali smer, ki bo določila, koliko sebe bomo ohranili in koliko svoje človeškosti se bomo za vedno odrekli v prid tehnologiji.

Odločitev je v naših rokah – in sprejemamo jo že zdaj.

1. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Prvič v človeški zgodovini uvajamo tehnologijo, ki bo na biološki ravni nepovratno in trajno spremenila naša telesa.

Če bomo nadaljevali po sedanji poti, ki jo je začrtala tehnologija in ki temelji na današnjih miselnih tokovih, bo do leta 2030 že sprejeta končna odločitev o našem nadaljnjem razvoju, ki bo vključevala eno od naslednjih dveh oblik družbe. Morda bomo ujeti v »futuristični« družbi hibridov med ljudmi in stroji, v kateri se bomo odpovedali svojim najbolj cenjenim darovom – intuiciji, empatiji in ustvarjalnosti – ter močnim vezem ljubezni, ki jih povezujemo z intimnostjo in naravnim spočetjem, v zameno za udobje umetne inteligence, ki bo ustvarjala našo glasbo, poezijo in umetnost, ter za virtualne resničnosti, ki bodo nadomestile pristne medčloveške odnose in stike.

Ali pa se bomo prebudili in se končno zavedeli globoke resnice o svojih izjemnih, a še vedno v veliki meri neizkoriščenih naravnih človeških potencialih in bomo kot vrsta prvič v svoji zgodovini odkrili, kaj resnično pomeni biti človek.

2. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Do leta 2030 bomo spoznali resnico o svojem neizkoriščenem človeškem potencialu ali pa bomo ujeti v družbi hibridov med ljudmi in stroji, ki bo s svojimi tehnološkimi posegi izrinila našo ustvarjalnost, čustva, empatijo in intuicijo.

Premišljene in zdrave odločitve, ki bodo vplivale na to, katero pot bomo ubrali, lahko sprejmemo le, če vemo, kdo smo kot ljudje, in razumemo celoten obseg tega, kar je na kocki.

KAKŠEN SVET SI ŽELIMO?

Ameriški izumitelj in futurist Ray Kurzweil je že dolgo znan po tem, da uspešno napoveduje, kam bodo vodili trendi tehnološkega razvoja in kakšen svet bodo oblikovali. Tako je leta 1990 zelo točno napovedal vsesplošno uporabo računalnikov in interneta v povprečnih gospodinjstvih ter pojav samovozečih električnih avtomobilov, ki jih upravlja umetna inteligenca.

Že leta 2005 je Kurzweil spoznal, da se bliža spajanje človeka in stroja, ki ga danes poznamo kot *transhumanizem*. Glede na smer razvoja družbenih norm in tehnologije v tistem času je to pomenilo logično približevanje prizadevanjem za človeško nesmrtnost z napredkom na področju robotike in miniaturnih računalnikov. Prav tako je prepoznal, da se bo, če ne bo prišlo do spremembe načina, kako razmišljamo o sebi, prehod od ljudi do transhumanističnih hibridov med ljudmi in stroji zaključil še veliko prej, kot so mnogi pričakovali. To se bo zgodilo in takrat, je rekel Kurzweil, bo to pred našimi očmi sprejeto kot »napredek« ter naslednji korak v naši evoluciji. Še več, zgodilo se bo brez pojasnjevanja dolgoročnih posledic tega razvoja širši javnosti.

V intervjuju leta 2013 je Kurzweil ponovno opozoril na to, kako hitro napreduje gibanje v smeri spajanja človeka in stroja, ko je dejal: »Ko se boste leta 2035 pogovarjali s človekom, se boste pogovarjali z nekom, ki je kombinacija biološke in nebiološke inteligence.«¹

Če ima Kurzweil prav, smo morda zadnja generacija pristnih ljudi na Zemlji. Preostalo nam je le še nekaj let, da določimo smer razvoja našega odnosa do napredne robotike in umetne inteligence v prihodnosti.

Kar današnji trenutek ločuje od podobnih prelomnic v naši preteklosti, je to, da bomo z napačnimi odločitvami morda nepovratno izgubili nekaj izjemnega in neponovljivega. *Sebe*. Izgubimo lahko sebe, svojo človeškost – in edinstvene lastnosti, ki nas ločujejo od drugih oblik življenja.

Nazadnje pa lahko izgubimo tisti del sebe, ki je jedro vseh velikih zmag v naši zgodovini ter hrani naše najgloblje skrivnosti in najbolj čislane vidike človeške narave. Lahko izgubimo vir svoje domišljije, intuicije, izvirnosti in ustvarjalnosti. Tvegamo, da bomo izgubili svojo božanskost – tisti del sebe, ki nam omogoča, da se dvignemo nad svoje okoliščine in postanemo več kot vse omejitve in pričakovanja, ki smo jih v preteklosti sprejeli kot resnične.

3. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Smo tik pred tem, da se odrečemo svoji človeškosti, ki pomeni biološko povezavo z našo božanskostjo.

Ironično je, da možnost izgube naše božanske narave ni zgolj naključje. Ni posledica »napredka«, ki je ušel izpod nadzora. Prav nasprotno. To je cilj gibanja, ki se je začelo v 20. stoletju z željo, da spremeni človeka in ustvari novo obliko življenja, ki presega človeka samega – transčloveka oziroma postčloveško vrsto. Cilj transhumanizma je doseči nesmrtnost in v človeško telo vgraditi logiko, hitrost in učinkovitost računalnikov ter umetne inteligence. Zagovorniki tega gibanja so prepričani, da je transhumanizem naslednji korak v človeški evoluciji.

Visoka cena, ki jo bomo morali plačati za takšne dosežke, bo nastanek posameznikov brez čustev, ki jih bodo vodili učinkovitost, logika in algoritmi ter ne bodo več doživljali tistega, kar transhumanisti vidijo kot človeško »hibo« neprijetnih čustev, kot so žalovanje, trpljenje in strto srce.

V transhumanističnem svetu bo navdih, ki je privedel do nekaterih največjih umetniških dosežkov naše vrste – kot so Shakespearova ljubzenska tragedija *Romeo in Julija*, globoka Rumijeva poezija, intenzivnost Beethovnovе sonate *V mesečini*, strast skladbe *Stairway to Heaven* skupine Led Zeppelin in naravna lepota da Vinciјeve *Mone Lise* –, postal ostanek naše preteklosti. Za naše zanamce bo ostal le še meglen spomin na neke druge čase.

Končni cilj transhumanistov je popolna združitev ljudi in strojev v enotno digitalno krajino (dobesedno digitalno matrico), znano kot *singularnost*. V tej singularnosti bomo ljudje vključeni v internet vsega (ang. Internet of everything, IoE) in bomo digitalno prepleteni z obsežnim ekosistemom informacij, ki ga bodo upravljali in nadzorovali algoritmi, vodeni z umetno inteligenco. Skoraj neopazni nanotransmiterji – nekatere že danes uporabljajo v medicini – bodo krožili po našem krvnem obtoku, spremljali naše vitalne znake in najbolj osebne fiziološke funkcije ter shranjevali podatke o njih na oddaljenih strežnikih.

Ista tehnologija bo služila dvojnemu namenu, saj bo nadzorovala tudi naše vsakodnevne izbire in navade, vključno s tem, kaj jemo, kupujemo, kako in kam potujemo ter celo kaj čutimo drug do drugega – ter določala posledice, kadar bomo prestopili meje družbeno sprejemljivih norm.

Kurzweil je prepričan, da združevanje človeka in tehnologije že poteka, in je določil tudi datum, ko lahko pričakujemo, da bo to postala prevladujoča oblika življenja v naši civilizaciji: »Trenutek, ko bo zavladata singularnost, ki pomeni korenito in razdiralno preobrazbo človeških zmogljivosti, postavljam v leto 2045.«²

MANJKAJOČI ČLEN

Pot, ki jo napovedujejo Kurzweil in drugi, se zdi kot prizor iz resnično slabega distopičnega znanstvenofantastičnega filma – s tematiko, ki smo jo v takih filmih videli že ničkolikokrat. Večina ljudi ob gledanju filmov s temačno vsebino ali prebiranju mračnih napovedi začuti takojšen upor. Takrat v sebi zaslišimo krik: »Ne!« To ni prihodnost, ki si jo želimo zase ali za svoje otroke.

Razlog za naš upor je, da globoko v sebi čutimo, da to ni prav. Ni prav, da visokotehnološkim napravam dovoljujemo vdirati v sveti prostor svojega naravnega telesa. Ni prav, da naše naravne zmožnosti razmišljanja, domišljije in ustvarjalnosti nadomešča racionalna in brezčutna učinkovitost umetne inteligence ter računalniških čipov. Celotna zasnova je zgrešena, ker nagonsko vemo, da je naš obstoj nekaj edinstvenega. Čeprav v naši kulturi o tem zelo redko govorimo in tega ne priznavamo, se v nas skriva moč, do katere bomo izgubili dostop, če se bomo odrekli sebi v korist strojev.

In čeprav ne moremo natančno opredeliti, kaj je ta »posebna moč«, ki jo čutimo, vemo, da poosebljamo starodavno dediščino in da je naša sveta dolžnost, da to moč ohranimo in zaščitimo. Čeprav se nam svet in njegovi prebivalci zdijo še tako nefunkcionalni, še vedno čutimo, da je v našem obstoju nekaj posebnega – nekaj, kar sije skozi to nefunkcionalnost. To je tisto, kar je vredno ohraniti. Prav o tem redkem daru govori ta knjiga.

Od najstarejših in najbolj cenjenih duhovnih tradicij do vrhunske znanosti sodobnega sveta nova odkritja leto za letom razkrivajo vse več dokazov, da smo ljudje edinstveni – in veliko bolj posebni, kot smo si kadarkoli dovolili verjeti. Z že skoraj božansko močjo svojih čustev, empatije, intuicije, odpuščanja in izvirnosti že danes poosebljamo ustvarjalne sile, za

katere so transhumanisti prepričani, da so dostopne zgolj hibridom med ljudmi in stroji.

Kot bomo odkrili v naslednjih poglavjih, človeške celice in nevroni po moči, zmogljivosti in prilagodljivosti presegajo zamejenost strojno zasnovanih računalniških čipov in algoritmov umetne inteligence.

4. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Človeške celice in specializirani nevroni po zmogljivosti, razširljivosti in prilagodljivosti v številnih pogledih presegajo strojno zasnovane računalniške čipe in omejene algoritme umetne inteligence.

Čeprav se tehnologija, ki jo hočejo transhumanisti vpeljati v naše življenje, na prvi pogled zdi vabljiva, te inovacije v resnici zgolj posnemajo naravne funkcije, ki jih živa tkiva našega telesa že opravljajo.

DOBRO IN ZLO

Da bi lahko v celoti razumeli, kaj je na kocki, ko tvegamo svojo človeškost z združevanjem naših teles s stroji, se moramo zavedati konflikta, ki razsaja po Zemlji že od začetka našega obstoja – brezčasne bitke med dobrim in zlom.

Čeprav je ta bitka prastara, divja tudi danes – na svetovnem prizorišču, pa tudi v življenju vsakega posameznika. In čeprav o njej ni vedno preprosto govoriti, saj tiste, ki o tem spregovorijo, njihovo družbeno okolje pogosto graja, sramoti in jih celo »izključi«, je bitka med dobrim in zlom še kako živa in resnična. Je jedro sporov, vojn, bolezni in družbenega razkroja, ki ga danes vidimo v družinah, skupnostih in državah. *Zlo je tudi v jedru transhumanističnega gibanja, ki si prizadeva naravno biologijo naših teles nadomestiti s stroji.*

Božanskost, ki nas osvobaja ranljivosti, kakršno povzroča strah, lahko živimo le, če pustimo moč naravnemu človeškemu telesu. S tega stališča nas gibanje, ki hoče nadomestiti naša naravna telesa s sintetično inteligenco

in spremenjenimi geni, odvrča od božanskosti, ki nam omogoča izražanje globin naše narave.

Smo na pragu tega, da se odpovemo 200.000 let stari dediščini človeškega potenciala in neverjetnim zmožnostim, ki jih šele zdaj začnemo prepoznavati. Dolžni smo si prebuditi te potenciale v svojem življenju in razumeti, kdo z njimi v resnici smo, še preden nas za vedno oropa naše usode »napredek«, ki pomeni uresničitev ideje nekoga drugega o tehnološko napredni evoluciji.

5. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Dolžni smo si, da prepoznamo globoko resnico o tem, kaj pomeni biti človek, preden se odrečemo sami sebi v korist tehnologije, ki jo predlaga transhumanistično gibanje.

Namen te knjige je, da nas opomni, kako mogočni, dragoceni in sveti smo v resnici. Knjigo *Pristni človek* sem napisal, da bi nam ponudil usmeritev in nas navdal z mirom, ko skupaj tlakujemo pot naše prihodnosti in usode. Našo človeškost je vredno ohraniti. Če ste kdaj o sebi in svojih neizkoriščenih potencialih želeli razmišljati drugače, a ste zaradi pomanjkanja dokazov, ki bi jih potrdili, oklevali, so naslednje strani namenjene prav vam.

Upam, da bo ta knjiga v vas znova prebudila občutek, kakšna čast in privilegij je, da sleherni dan življenja v vsaki celici svojega telesa nosimo načrt naše človeškosti.

Napisano z ljubeznijo,
GREGG BRADEN
SANTA FE, NOVA MEHIKA

PRVO POGLAVJE

Mi, ljudje, smo nagrada

Bitka za našo človeškost

|||||

Smo zmes prahu in božanskega.

HUSTON SMITH (1919–2016),

AMERIŠKI STROKOVNJAK ZA VERSE ŠTUDIJE

Pred našimi očmi poteka prastara bitka.

O tej bitki pa ne boste slišali ob sedmih zvečer na televiziji ali brali o njej v jutranjem časopisu. O njej ne bodo govorili v televizijskih soočenjih predsedniških kandidatov niti na tiskovnih konferencah v Beli hiši. Bitka prikrito poteka v zaodrju dogajanj, ki oblikujejo dogodke našega sveta. Je stalna in nepopustljiva.

Čeprav lahko to bitko na široko opredelimo kot večni spopad med dobrim in zlom, jo v resnici bijemo zaradi nečesa, kar presega ti dve nasprotji. Cilj te bitke je prevlada nad mogočno silo, ki prebiva v nas. V vsakomer od nas. Ta sila je ključ za doživljanje radosti, uspehov in ozdravitev v vsakdanjem življenju vsakega izmed nas. Ta sila nas osvobaja strahu, ki v nas vzbuja občutek majhnosti, nepomembnosti in nemoči. Navsezadnje pa bo ta sila odločala o prihodnosti in usodi človeške vrste.

Silo, o kateri govorim, lahko povzamemo z eno samo besedo: *božanskost*. Natančneje, to je zmožnost naše *človeškosti*, ki nam omogoča, da

svojo božanskost izražamo v vsakdanjem življenju. In prav ta zmožnost je predmet starodavne bitke.

KAJ JE BOŽANSKOST?

V starodavnih hindujskih tradicijah obstaja beseda za skrivnostno silo, ki pa nima neposredne ustreznice v našem jeziku. Ta beseda je *atman* in pomeni »večno božansko bistvo«. Čeprav se besede *atman* v zahodnih tradicijah po navadi ne uporablja, je božanskost, ki jo opisuje, znana večini zahodnjakov.

Čeprav besedo *božanskost* že od nekdaj povezujemo z vero, versko vzgojo ali duhovnimi praksami, nam njen globlji pomen razkrije nekaj nepričakovanega in za marsikoga tudi osupljivega. Šele ko se poglobimo v njen pomen, odkrijemo vidik, ki nam daje moč v odnosu do današnjega sveta skrajnosti.

Sodobna definicija besede *božanskost* se glasi:

Sila oziroma moč, ki se pripisuje božanskemu. Sile oziroma moči, ki so univerzalne ali presegajo človeške zmogljivosti.¹

Pri preučevanju te definicije se nam razkrijeta dve spodbudni dejstvi. Prvič, *preseči* določeno situacijo pomeni veliko več kot to, da jo zgolj preživimo. Pomeni dvigniti se nad njo in premagati izzive. Pri tem notranje zrastemo.

Drugič, *človeške zmogljivosti* opisujejo to, kar sprejemamo kot naše sposobnosti, in to z njihovimi omejitvami vred, tako danes kot v preteklosti. Vendar se pogosto pokaže, da omejitve, ki si jih postavljamo in jih sprejemamo kot resnične, v resnici to sploh niso. V resnici gre za *navidezne* omejitve, ki so nam bile privzgojene kot nekaj, kar naj bi sprejeli kot resnično.

6. RESNICA O PRISTNEM ČLOVEKU: Božanskost pomeni moči ali sile, ki v svojem delovanju presegajo to, kar po navadi dojemamo kot mogoče.